

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului: entru Austro-Ungaria pe an . 10 co oane „ „ „ pe 1/2 an . 5 „ „ „ România și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu- vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.</p>	<p>Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; eארă banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librării și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	---	---

Topografia satului Măidan

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(Continuare din Nr 5.)

Partea II

Descrierea hotarului, a satului Măidan și a părților singulare.

I. Măidanul

1. Măidanul e un sat în cercul Oraviței-montane din comitatul Caraș-Severin.
  2. Cuvântul Măidan în limba noastră populară, însemnează un loc deschis, de unde adevărat se vede în depărtare
  3. La Români din părțile Timișorii și Logojuului, cuvântul „Măidan“ încă are cam tot același înțeles, d. e. „să-l scoatem la măidan, ca să-l vadă toată lumea.“ În unele locuri prin Bănat, cuvântul Măidan înseamnă: loc de adunare, loc de petrecere, adevărat: locul unde se adună oamenii când nu au de lucru, numai să se vorbească, ear tinerii să-și petreacă.
  4. Măidan după glosariul Acad. Române asemenea se esplică de „locus apertus“ adevărat: loc deschis, loc liber, și anume: un măidan stă după, și altul înaintea casei țeranului; a eși la măidan înseamnă a eși în față cu cineva; a să descoperi ceva, și Glos. A. R. acest cuvânt îl ține românesc.
  5. Măidan la Arabi, și de aci la Turci înseamnă: piața de târg (Marktplatz după Lex. de conv. Meyer).
  6. Măidan după dicționarul sârbesc înseamnă: fodină, ocnă (baiă, mină) de aramă. Aramă la Turci se numește: bacher și astfel nu dă înțelesul de ocnă de aramă.
  7. Măidan la Poloni înseamnă: loc de fabrică, școală de călărit.
  8. Majdan se află încă un sat în cercul Canija-turcească, în Comitatul Torontal.
- Majdan și Majdanca o comună mică, ce se ține de Lapușanca, și o pustă în cercul Ökörmező, comitatul Maramureș.

Maidanpec sat românesc în Sârbia, lângă Negotin, cu port asemenea ca al locuitorilor noștri din Măidan.

9. Prelănuă toate aceste numele satului Măidan nu apare explicat prin limba turcească sau sârbescă, mai ales când în alte părți se află numiri de localități, ca și cele următoare: *Majda* în Italia, orașel pre deal. *Majdelberg* sat pre deal în Silezia Austriacă. *Majdenhad* oraș în Anglia la riul Themse.

Majden insulă în Irlandia. *Majdstone* oraș cu petcările în Anglia.

10. O tradițiune ne spune, că în vremile vechi, întemeietorii Măidanului nostru s'ar fi așezat mai întâiu în vârful dealului numit: „Obirșia Măidanului,“ lângă care este și un ogaș cu numele „Măidan“ în partea sudică dela sat. În vârful acestui deal, este o poiană în carea se cunosc mai multe vetre de foc vechi, lângă cari se află tioace (hîrburi) de oale și blide de pământ groase până la un policariu. Dela acest loc, unde se vorbește că s'ar fi așezat mai întâiu strămoșii noștri, satul nostru își are numele de azi.

Căutând dela Obirșia Măidanului spre vest, vedem satele: Rachitova, Brosceni, Greovaț, Vărădia, Mercina, Vraniu, Vrăniuț, Iam, Ciorcia, Coșteiu, Voivodiuț, Straja etc. până la dealurile de năsip („Flămânda“) din otarul Grebenățului; ear spre nord, până la dealurile Boșei.

Noi deducem, că numele Măidan, ce-l are satul nostru, este românesc, pentru că consună cu vorba populară „măidan“ — loc deschis — de unde se vede în depărtare.

După tradițiune Măidanul, Mărcina, Greovațul și Vărădia sunt cele mai vechi sate din acest jur.

Este adevărat, că în Măidan au fost topitoare de metale, a căror urme se cunosc în 5 locuri de pre zgura, ce a rămas dela acelea, adevărat: una a fost unde sunt azi casele Nr. 20, 21, 22, 23, 24, 25 și 26.

În grădina casei Nr. 23, a găsit în secolul trecut moșul lui Jurgiu Liuba Posta o nicovală (ambus) grea de 3 măji, carea și azi se mai susține la următorii din aceea familie.

Durere însă, că afară de nisce liniuțe drepte, plecate, culcate și grămădite unele preste altele, sau lângă altele, nu se văd pre ea alte semne sau litere.

A doaua topitoare a fost unde sunt azi Nrii C. 46, 47, 48, 49 și 50.

În grădina N. C. 48 Fiu Stefan proprietariul de azi, în tinerețele sale a găsit o bucată mare de plumb. Tot aci se cunoaște și locul unei caune (ocne).

De aci spre Vest, peste „Valea Cuptoriului“ în grădina N. C. 45, se cunosc și azi găurile de caune (ocne) săpate în peatră.

A treia topitoare a fost pre „Valea Cuptoriului“ lângă moara lui George Liuba Crăciun.

A patra și a cincea topitoare au fost pre „Ogașul Gergonilor“ deasupra de „Cetate“.

Lângă casa comunală „în Ostru“ (ostrov, insulă,) unde a fost mai de mult moara „Olărescilor“ se pot încă vedea urme de spălătoare sau topitoare vechi, de aur; ear mai spre apus de aci, de topitoare mai noauē, care loc și azi se zice: „Steampuri“ (Sciampuri).

Este adevărat (după tradițiune), că Turcii la Măidan ar fi locuit mult timp, și că ei prin păstorii adunați în Măidan fură școși din cetate și omorâți până într'unul, dar nu e urmare, că ei au întemeiat Măidanul, căci noi vom dovedi cu date istorice, vizibile încă, că Măidanul e cu mult mai vechiu!

Să poate însă, că numele Măidan, („loc deschis“) fiind format tot din aceleași silabe ca și turcescul „Măidan“ [minărie], a făcut pe străinii venetici să creadă, că e întemeiat de Turci; ceea ce însă nu stă, pentru că urmele de ocne, de pre dealurile noastre după constatarea Dlui Steiner geolog din Bpeșta, datează dela Romani. Ear cetatea, după constatarea Dlui George Voiniciu, profesor la școala de cadeți din Timișoara, datează din evul mediu, în carea D. Voinoviciu susține, că a fost postată o garnisiune pentru apărarea minelor și a lucrătorilor de mine; ear din bucățile de cărămizi găsite aci, după modul cum sunt arse, încă susține, că cetatea a fost zidită de Romani, sau cel puțin adaptată de ei.

Celelalte date, le vom spune mai la vale, la singuraticele numiri locale de pre teritoriul nostru.

Otarul nostru Măidan, se mărginește la Nord cu Agadiciul și Jitiniul; la sud cu Oravița-mont.; la ost cu Ciudanovița, Steierdorf-Anina și Oravița-montană și ei împărțit în următoarele părți [teritoare]:

Barbura

Spre Sud dela sat, lângă Ogașul „Măidan“ și Obirșia Măidanului“ este un deal numit „Barbura“ și un ogaș, numit „Ogașul Barbarii“, sub poalele „Tilvei mari“.

În partea [coasta] nordică a acestui deal, este o ocnă bine conservată, fiind în peatră săpată, căreia nime din cei vii nu-i scie originea, ear pre toate părțile acestui deal sunt mai multe săpături [groape] după metale.

Dl geolog Steiner din Bpeșta, carele a vizitat mai anii trecuți otarul nostru, mi-a spus, că toate urmele de ocne din otarul nostru, datează dela Romani.

Barbura, e nume femeesc. Sub N. C. 286 locuesce Paun Olariu supranumit Barbura, de după numele mamei sale Barbura Olariu.

„Barbure“, se zice la noi și la ascuțitul săcurii.

În descântecul „de numărătura mare“, obvine înainte: „securi bărburate.“

„Barbar și Varvar“ se zice la un om fără credință în Dzeu.

Pre copiii cei mici, când încep a vorbi, părinții îi prind de barbă, desmierdându-i așa:

„Asta'i barbă barbură“

Asta'i gură bucură.

Ăsta'i nas puturos,

Că'i mucos și imos [mânjit].

Astea's buci, cu buză dulci,

Ăștea's ochi licurici;

Asta-i frunte beleuză;

Ăsta-i cap floccotos.

Bogoe

Nu departe dela „Barbura“ spre Ost, tot sub „Tilva mare“, este un deal, ce se numesce „Bogoe“, cu „ogașul lui Bogoe“ carele se varsă în „Valea Cuptoriului.“

Pre acest deal încă sunt multe urme de ocne; ear pre „ogașul lui Bogoe“, — prin pădure — sunt nisce meri vechi, cultivați.

O tradițiune ne spune: „că un sârb ar fi venit pre acest deal să caute ocne de sare, dar cheltuindu-și banii și negăsind sare, s'a văitat una într'una pomenind pre „Bog“; ear d'atunci să fie rămas numele dealului „Bogoe“. La noi se mai susține și azi credința, că în acest deal ar fi sare.

„Boghie“ se numesce la noi o clanie [plast] de fân.

Bogdan

În partea sudică, lângă sat, — în izlaz — sunt doauă dealuri numite: „Bogdanul mic“ și „Bogdanul mare.“

Despre aceste nume nu există nici o tradițiune; dar se scie, că locuitoriul Iosif Radu, pre ogașul Bogdanului a aflat mulți bani vechi de aramă sau bronz, groși ca bumbii, pre cari „era o vacă la carea sugea un vitel“. „Nefiind buni însă acești bani, i-a vindut la un căldăraș, carele i-a topit.“

Botul Ursului

Așa se numesce un „erac“ [picior] de deal, ce zace spre ost dela sat, lângă Valea-Cuptoriului.

Să vorbesce că aci ar fi fost o vizurină [vizuină] de urși, și d'aci își are numele „botul ursului“.

Aci este peatră moale [tuft].

„Bot“, se zice pre la noi la gura unui animal. Porcul are „flit“.

Botul Corcanului

În partea nord-ostică dela sat, — pre Goroniș — este un deal, ce se numesce „Botul Corcanului“ și „Cra-cul Corcanului“, lângă care este și un ogaș cu același nume.

Să povestesc, că pre acest „Crac“ și Ogaș, au venit „Căpcânii“ ca să iee dela spate pre „Dalea“, fostul proprietariu al minelor de aici, carele se postase la cheia din „Cracul Lubii“ spre a oprî calea Căpcânilor. [Vezi „Mormântul Dalii“].

„Corcan“ i să zice la noi unni soiu de paseri răpitoare, ce se zic și șurliti și șoimi.

Să povestesc, că Tătarii ar fi avut cap de căne, de unde le-a și dat Românii numele: „Căpcâni.“ „Tătarii aveau un feliu de șoimi, cari sburau prin aier înaintea lor, când căutau să afle pre Românii ascunși de frica lor prin păduri, cari dacă vedeau pre Români ascunși, „croncâneau“ prin aer deasupra lor, ear Căpcânii ocolindu-i fi prindea și mânca.“

E posibil, că dela acești corcani [șoimi] să fie căpătat acest deal numele.

Borțoane

Deasupra satului spre Nord, lângă drumul Ciudanoviții [la „Cioacă“], sunt nisce petri mari de rudă de fer și de după aceste și locul se numesc „Borțoane“.

Aceste petri să cred a fi rămase din topitoare ca „Urși“ [așa se numesc la noi metalele ce se îngrămădesc peste olaltă în cuptoriu și nu se mai pot topi]. Ear borțoane numim noi petrile mari, singular „borțoni“].

Liuba-Iana.

(Va urma)

Adamclissi

Soțietatea antropologică austriacă în Viena a sêrbat iubileul de 25 de ani al existenței sale în 13 Februarie a. c. La această festivitate au participat aproape mai toate somitățile din Austria și Germania cu renume pe terenul sciințelor antropologice. Au asistat din Germania renumitul profesor de medicină *Virchow* din Berlin, consiliarul intim din München *Ranke*, Directorul *Voss* tot din Berlin, și alții, asemenea și din Austria o sumă de bărbați erudiți, între acestia consiliariul aulic Dr. *Otto Bendorf*, carele cu ocasiunea ședinței festive a ținut un interesant discurs despre localitatea din Dobrugea numită în limba turcească *Adamclissi* și despre monumentul roman aflat în amintita localitate. Acest discurs ne interesează și pe noi Românii și de aceea cred, că comunicarea acestui erudit discurs va fi binevenit și publicului nostru cetitoriu. El sună în traducere română, precum urmează:

„Litoralul mării negre percurs în partea lui nordică de Dunăre, Dobrugea de astăzi, decând cu exitul lui *Ovid*, țeara cea classică a vaetelor și plângerilor, propășesc sub dominațiunea română spre timpuri mai fericite, și această țeară ne-a dărui o comoară ascunsă, despre care nimenea n'a presupus a o afla în acest loc. Un monument aflătoriu acolo cu numirea turcească *Adamclissi* adevă *biserica oamenilor* după decorarea lui cu sculpturi

de odinioară și care numire a trecut asupra unui sat invecinat s'a constatat în urma cercetărilor întreprinse în timpul din urmă ca o peatră de hotar a istoriei împăraților romani și ca o faptă memorabilă a arhitecturii, ce o a predat anticitatea posterității omenimei nordice.

În acea țară cu dealuri nu prea înalte, care împedcă Dunărea de a se vêrsa nemijlocit în mare și fi impune să facă o încovoitură lungă cătră nord, arteria naturală a comunicațiunei este o luncă lată cufundată, care ca legătura cea mai scurtă a fluviului cu marea să întinde dela *Cernavoda* până la *Constanța* (turcește *Küstendsche*), orașul numit în anticitate *Tomî*. În această luncă cursează de o generațiune de oameni o cale ferată, care după ce să va termina grandioasa clădire a podului preste albia cea lată a Dunărei la *Cernavoda* să va lega de rețeaua căilor ferate ale continentului.

În timpurile anticității să întindeau la marginea sudică a acestei lunci renumitele valuri, cari în graiul poporului poartă până astăzi numele lui *Traian*. Acestea sunt trei linii de fortificațiuni întărite prin castre statornice, cari și astăzi să pot erua în o depărtare dela 60 până la 70 de kilometrii în teară și cari precum ni-sê pare au apărut în diferitele epoce hotarul cel mai periclitat nordic al imperiului roman. Românii înaintea lor cătră nord avea Dunărea ca un șanț natural forticatoriu contra invasiunei popoarelor barbare și dacă acestora totuș prin țeara deschisă în ostul Carpaților le succedea să învingă pedecile naturale ale fluviului, în acest cas Românii opuneau acestor invasiuni în valul amintit o fortificațiune închisă de apêrare construită după toate regulele artei militare.

În invederată legătură cu aceste construcțiuni militare stă în puține oare de îndepărtare cătră sud dela ele monumentul *Adamclissi*. Ornamentele, ce-l decorau în toate lăturile lui, le-a perdut de mult; dar și în simburele și forma lui crudă ni se înfățișează grandiositatea lui, ce o potentează colosal situațiunea lui singulară în un deșert trist și miseria relațiunilor ale acestui deșert al țerei.

Pământul acestei țeri, ce constă din var jurasic cu pături înălțate, are un relief egal de 500 până la 600 de urme înălțime socotite dela nivelul mării. În intervaluri monotoane să schimbă măguri și muchi de dealuri unduloase cu văi line planate, în ale căroră adêncimi ici colea să află și peatră. Dacă te sui pe înălțimea ușor înourată a unei muchi din aceste dealuri, vezi înaintea ochilor în colori galbene spălăcite un șes ușor mișcat fără sfêrșit, în care nu ni suride nici un arbore, nici o casă nici o stêncă, ci vedem numai un număr mare de *tumuli* mici, cari ni-sê înfățișează ca nisce mușinoi de cârtiță pe o livadie.

Nicăiri nu strălucesc oglinda vre unei ape, nici o verdeață nu tradează cursul vreunui riu aducătoriu de vieață. Earbă uscată fără flori, vivificată

numai prin locuste de o marime extraordinară și o mulțime imensă de cloțani (chițorani) și șopârle, undulează în mari depărtări pe pământul lutos uscat, și în contrast cu acest aspect se potențează vînăteala ceriului, care la răsăritul și apusul soarelui se joacă în colorile cele mai admirabile. Omul crede a se afla în un deșert desevărsit. Numai după o privire mai minuțioasă ageră observi ici colea câte un agru sêmănat; admiri direcția unui telegraf, pe ale căruia stâlpi poposesc vulturi și croncani puternici și numai din norul de pulbere al unui căruț țărănesc, ce pare a s'bura, poți deduce, că în această țară locuiesc oameni. Dar drumul percurge multe oare, până ce conduce la un sat. Locuințele zac situate în văi, unde este cu puțință a se scoate apă din pământ, unde se sparg vânturile dominante, cari scormonesc pe șoselele cele late masse de pulbere spre a chinui toate ființele respiratoare. În acele afundături ale terenului, în cari apa de ploae se conservă mai mult și se formează lacuri, cresc puține tufșuri, din cari sbor șoimi și părechi de coțofene (țarce), ici colea și câte un pom roditoriu sau un teiu umbros. Cu totul aproape de acești binefăcători se grupează locuințele oamenilor, și vre o câteva duține de asemenea economii casnice se numără deja între satele cele mai importante ale țerei. Colibi ca niște vizuini jumătate îngropate în pământ cu acoperișuri plane de pământ și cu coșuri de fum împletite din nuele servesc sêracilor de locuință. Cei mai fericiți locuiesc în case de lut, cari se disting prin coperișe de trestie și sunt provăzute cătră sud cu vestibule de lemn fără nici un ornament. Clăni înalte de cerealii, arii cu totul deschise, strungi îngrădite cu nuele pentru vite și cotărce împletite curios pentru păstrarea porumbului (cucuruzului) formează averea primitivă a unei economii casnice mai mari, cari și astăzi sunt îngrădite în modul antic cu dêlme și șanț. O casă de peatră de nou zidită, care constă din două încăperi pentru două clase ale școalei populare române ni impresionează ca și un palat al localității. Biserica ori moșee lipsește cu totul. Locurile sante ale comunităților, la cari pelegrinează totul, sunt fontănilor comunali, cari sînt sfredelite cu mari spese în adăncimi estraordinari; o închipuire despre afunzimea fântănilor ne dă pălămarile, cu care se scoate apa, și cari au lungimea pălămarilor anchirelor dela năi și se împletesc cu ajutorul vitelor trăgătoare în jurul unei construcțiuni simple scărțăitoare de lemn.

Alte îngrijiri publice sînt necunoscute. Schelete de animale căzute apoi hoituri putrezende întregesc impresiunea, care nu se face mai plăcută călătorului prin lătrătura cânilor furioși, cari seamănă cu lupii. De când cu *tristiele* lui Ovid se pare că nu s'a îndeplinit nici o dezvoltare a acestor stări, ce poartă timbrul miseriilor seculare. Chiar populațiunea țerei, o amestecătură pestriță de *ittari*,

turci, greci, țigani, bulgari și români ardeleni, pe cari istoria în decursul timpurilor ia măturat la olaltă pe acest teritoriu, ne înfățișează o icoană a miseriei staționare în schimbarea sortilor.

Dintre satele din Dobrugea se bucură numai *Adamclissi* de singurul beneficiu al unui izvor cîrgătoriu.

O rază subțir de apă curge din comună jos în șes și această împrejurare ne esplică, că aci a esistat o mică cetate *romană*. Cursul și situațiunea zărilor înconjurătoare, urmele turnurilor și a edificiilor publice s'a conservat până astăzi în formațiunea terenului, o poartă stă încă ca ruină; descoperiri de inscripțiuni a statorit și numirea: *Tropaeum Traiani*. Cetatea a acceptat și purtat această numire măreață după monumentul de învingere construit de împăratul *Traian*; acest monument se află pe un deal pleșug. El are forma unui turn rotund massiv, carele și după distrugerea lui tot mai are în diametru 27 de metri, eară înălțimea lui este de 18 metri. În mărimea aceasta el este și astăzi un observatoriu gingatic, din care nemărginit poți privi în toată țeara deschisă; el domiează în îndepărtare de mai multe miluri tot orizontul rotund și ni aduce aminte ca și când ne-ar întreba de privirea cea admirabilă în toate părțile a sântului Petru din Campagna în Italia.

Și fiindcă tradiția reface existența acestui monument, de aceea este ușor de priceput, că el în acest unghiu mort al Europei a fost pr-dat cu totul uitării. L'a aflat în anul 1837 misiunea oficiilor prusieni, cari ceruți de sultanul *Mahmud al II-lea* dela regele Prusiei *Frideric Wilhelm al III-lea* au fost esmiși mai întâiu în Bulgaria, ca să examineze linia fortificațiunilor dunărene. Sufletul acestei misiuni militare a fost mareșalul general de mai târziu contele *Helmut de Moltke*; participării lui are se-i mulțumească literatura germână opul lui târziu prețuit despre *Turcia* și un pasagiu al unei epistoale din acest brevier de aur al *Orientului* ne dă prima scire despre *Adamclissi*, carele în parte consună din cuvânt în cuvânt cu raportul specialistului căpitan *Carol Baron de Vincke-Alberndorf*. Cu ochiul infalibil pentru cele esențiale a descriș Moltke cu puține cuvinte precise, ceea-ce distinge tot-deuna pe observatoriul ager, speția clădirii monumentului recunoscend într'una, că el a fost îmbrăcat cu relieful și colonne, a statorit apoi originea lui *romană*; impresiunea localității, valurile și șanțurile amintite militare din apropiere, doară și cugetele la asemenea ruine din *Via Appia*, i-a impus presupunerea, că monumentul din cestiune va fi mormântul unui beliduce *roman*. Alți visitatori singulari, cari au venit din întemplantare mai târziu în localitate și fără de a cunoasce pe predecesorii lor, n'au fost în stare să aducă lumină în cestiune, ba mai mult o a întunecat prin diferite ipotese; o rază premergătoare de lumină ne-a dat academicul vienes *Eduard baronul*

de Sacken în desemnul său al unui basrelief, ce l'a adus *H. F. Peters* din o excursiune a sa geologică, și în care academicul amintit a recunoscut reproducerea unui *dac barbar*. Duhurile localității au fost scormonite din liniștea regimului turcesc abea în momentul, când Dobrugea după resbelul din urmă rusesc căzu în partea *României* și scrutați, ce ș'a câștigat merite neperitoare pentru muzeul din București și pentru anticitățile patriei sale, senatorul *Gr. G. Tocilescu* s'a încumetat la deslegarea problemei cu foc științific. După desgropări de mai mulți ani, întreprinse pe pipăite, i-a succes a elibera din ruinele, ce încungiuira monumentul, o sumă de sculpturi, ale cărora specialitate a produs uimire, și după-ce găci din frânturile unei inscripțiuni colosale a acelui monument titulatura împăratului *Trajan*, care deslegă sensul enigmei, cu zel și mai învăpăiat insistă pe lângă propusul său și pentru realizarea lui el ceru ajutoriu din Viena, fiind sigur, că acela i-se va trâmite. În o expedițiune toamnă anevoioasă a condus *George Nieman* o desgropare totală a ruinei și ca rodul întreprinderilor lui tehnice ne-a dăruit o reproducere minunată, care ni-o esplică modelul de gyps aflătoriu în Academia artelor frumoase din Viena. Elevului școalei noastre, *drului Mauritiu Dreger* i-a succes a reafila în Constantinopol o sculptură dusă din întâmplare acolo; eu însumi am participat de două ori la aceste cercetări în țeară, și astfel rezultatele câștigate le va espune o publicațiune, ce va apărea preste scurt timp edată de *Hölder* în Viena. Aparința acestui op lucrat cu multă îngrijire care va fi publicat în edițiuni în limba germână și română, avem de a o mulțumi amicului și patronului nostru stimat de toți, lui *Nicolae Dumba*, ca un dar ce a voit să-l aducă științei și țerei României.

Decând puterea expansivă a statului roman cu hotarele lui extreme la cursul *Rinului* și al *Dunărei* a început a avea timpuri de pace internă prin politica sistematică a primului monarh, de atunci nu s'a mai purtat în nordul Europei nici un resbel cu atâta tărie și insistință, ca acela, carele este cunoscut sub numirea de *resbelele dacice*. Și nu cu bucurie, ci din datorință în momentul din urmă au fost întreprinse aceste resbele, când deja starea continui defensiuni în provinciile dunărene devenise insuportabilă.

(Va urma)

Predică contra beției

„Vin, cât să te îmbeți, să nu bei,
și beția să nu meargă cu tine în
calea ta!“ Tob. 4, 20.

Unde-s iubiților mei, timpurile cele bune, când își luau oamenii pe samă, *cât să beie*, ca să nu se îmbete?

Unde-s oamenii cei cinstiți și cu frica lui Dumnezeu, cari, ferindu-se înșiși de beție, îi feriau încă și pre alții?

Doamne! pare-că li-s'a perdut urma de pe fața pământului!

Căci, cine să mai ține în ziua de azi de noima cea bună: „cât să te îmbeți, să nu bei?“

Cine mai ascultă în ziua de azi porunca procului, carele zice: „beția să nu meargă cu tine în calea ta?“

Oh, noimă bună, poruncă sântă, dară cât de uitată de creștinii nostri!

Căci ce fac ei? Ei își petrec zilele în beătură fără capăt; fără beătură adecă nu trece botez, nu cumetrie, nu pețire, nu logodnă, nu nuntă, nu înmormântare, nu hram, nu cumpăratură, nu vânzare, nu invoială, nu împăcare, nu cale, nu sərbătoare, nu duminecă, pe scurt, nici un prilej, unde s'ar întâlni doi și doi!

Oh, oameni ușori de minte! Oh, oameni nefericiți!

Oh, popor prea desmerdat! oh, neam păcătos!

Să plâng oare în fața purtării acesteia? Să vă tângui de soartea voastră? Sau să-l afurisesc pe diavolul, care vă amăgesce și vă îndeamnă la băt, propunându-vă tot-una, că beutura e cinste? Păcătoasă este fala beuturei, necinstită cinstea ei; căci „bețivii împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni;“¹⁾ ei aceasta împărăție nu o vor moșteni, căci *beția* este poarta tuturor relelor, maica, tuturor păcatelor din lume; ea îl desbracă pre om și-l golesce de toate darurile dumnezeiesci, și anume:

I. atât de cele din viața aceasta,

II. cât și de cele din viața cealaltă; și asta e aceea, ce mi-i aminte să vă arăt în cuvântarea mea de azi.

Vă poftesc așa-dară să fiți cu toată luarea aminte!

I.

Dumnezeu, iubiților mei, l'a înzestrat pe om cu darurile cele mai frumoase, cu frumșeța și puterea trupului, cu minte și voie liberă și l-a așezat să fie coroana lumii pământesci, îndetorindu-l numai, ca să-și întrebuințeze toate darurile cu toată vrednicia în folosul său. Și când își implinesc omul datoria aceasta, atunci e și ferice de dânsul!

Și în adevăr în toată viața nu-i nici un lucru, ce l'ar strica pe om așa de tare și l'ar aduce așa de ușor la păcat ca beutura, căci beutura îl face să calce tot-una voia dumnezeiască și să ajungă în urma urmelor cu totul sub domnia și „tirănia diavolului.“²⁾

De aceea! „Vai, celor-ce beau și celor ce amestecă beătură bețivă; acestia au rătăcit, de răul beuturei bețive au rătăcit.“³⁾

¹⁾ I Cor. 6, 10.

²⁾ Crisost. hom. 54. conc. I. de Lazaru.

³⁾ Isaia 5, 22; și 28, 7.

Bețivii rătăcesc; căci beția este ușa, pe care intră toate relele în casa omului, este maica păcatelor, izvorul nefericirilor de toată mâna!

Oh, beție blăstemată! Oh, cinste diavolească! De ce nu strigi, ca să se audă, de ce nu țipi, ca să răsune, de ce nu te dai pe față și nu-ți arăți arama, cum esci, ca să înțeleagă cei-ce te-au îndrăgostit, că esci chiar diavolul din îndrăcitul evangheliei, diavolul, carele zicea: „leghion imi este numele, căci sunt petrecut de multe păcate;“¹⁾ ci taci și amăgesci pre cei slabi de ânger, ca să-i desbraci de toate darurile dumnezeiesci și să-i nefericesci!!

Cu adevărat, iubiților! Beția îl nefericesce pe om de tot, cări ea îi răpescе toate darurile dumnezeiesci din lumea aceasta.

Ea îi răpescе:

a) toată frumseța, și mărirea, toată puterea și vaza, toată mintea și simțirea, c'un cuvânt, tot chipul și toată asemănarea dumnezeiească!

Căci luați sama, omul cel mai frumos, omul cel mai laudat, când se'mbată, nu-i mai mult cel ce era mai înainte; el nici pe drum nu mai merge ca oamenii ci capul, și-l aruncă, când într'o parte, când în alta, eară ochii și-i înhoalbă și din dinți scirșnescе; apoi fața e stricată și schimosită; gura strimbă și plină de bale, eară limba îi e pare-că un maiu legat de ceriul gurei; el se poticnescе și calcă în patru, fără să scie, unde calcă, fără să cunoască, unde ajunge, fără să vadă, pe lângă cine trece; mai pică și prin șanțuri, se pălesce, se tăvălesce; și eară-și se școală și eară-și se târăie și eară-și pică și așa își schimbă tot chipul și toată asemănarea dumnezeiească. Dară apoi acasă, dacă ajunge, e vai de steaua femeii și a copiilor: bieții, el îi întimpină cu cuvinte proaste, huiesce fără cap, îi lovesce, unde-i năpădesce; apoi strică străchine, oale și ce găsesce; aruncă ascernutul pe ușă afară și mai face atâtea prostii și lucruri ne-aurzite, ca și când ar fi eșit chiar cu totul din minte.

Vai, ce ticăloșie!

Omul, mai înainte mândru și frumos, priviți-l acum, cumu-i!

El stă trântit la pământ, ca un trunchiu, fără frumseță, fără minte, fără simț, mai că și fără vieată; îi urît, grețos, chiar de risul și batjocura tuturor, cum zice și prorocul: „Făcutu-s'a de rușine ca și lucrul, care l'a iubit;“²⁾ și cum mai zice și s. Ioan gură-de-aur: „Bețivii își perd mintea, își perd răbdarea, perd frica Domnului, perd toate și-si înecă comorile și averile în marea“³⁾ cea fără de fund a beției.

b) Bețivii perd toate cele; beția îi disbracă și golesce de toate, lăsându-i goi; ea îi ia banii, pământul, vitele, casele și le mătrășescе — ca și

când s'ar rēdica un foc și le-ar arde fără urmă; ca și când ar da un puvoiu și le-ar spăla, ca și când ar veni o vântuoasă și le-ar mătura: părilele din pungele lor, pânea din ambarele lor, vitele din ocoalele lor, pământurile din economia lor.

Adevărate sunt și rămân așa-dară cuvintele înțeleptului Solomon, carele zice: „omul, cărui îi este drag în ospețe (beție), în lipsă va fi, și cel ce se bate după beătură bețivă, nu se va mai inavuți.“¹⁾

c) Dară vedeți, cu atâtea încă nu-i destul! Beția nu se mulțamesce numai cu aceea, că-i ia omului sănătatea și-i mătrășescе averea, ci-l îndeamnă încă și la multe drăcii: la cântece și vorbe de rușine, la incrunțare și omor; la tâlhărie, desfrēnare și fărădelegi, din cari se nasc apoi piri și judecăți, pedepse și închisori, astfel, că el nu mai scie, ce-i pacea și liniscea cugetului, nu scie, ce-i bucuria, ci trăescе fără astēmpēr, făcēndu-se deplin rob fricos, rob tulburat, rob tremurătoriu al păcatelor sale; „căci de cine este cideva învins, acelaia îi este osândit și rob.“²⁾

Și bețivul, fiind învins de beție, „nu este mai mult stăpân pe mintea sa, nu este mai mult om, ci este un păcat cu chip omenesc.“³⁾

II.

După ce a făcut beția, iubiților mei, cu omul bețiv ceea-ce a voit; după ce l'a golit de toate darurile și averile, ce i-lea fost dat bunul Dumnezeu; după ce ia frânt trupul, i-a încărcat și sufletul cu păcate și i-a umplut cugetul de frică și spaimă, eacă ea pășescе și mai departe în rēutatea-i diavolească; ea cearcă a-i lua omului și toate bunurile acele-ce i-le a gătit în ceriu Tatăl cel ceresc prin unul născut Fiul său.

Și vedeți, aceasta o face ea cu aceea, că nu-l mai lasă pre omul bețiv, să se îndrepte, să se pocăiească.

E adevărat, cumcă nu-i în lume om fără păcate, și sciiți și voi cumcă și cel drept — păcătuiesce pe zi de 77 de ori cum zice s. scriptură. Ei dară dacă omului îi pare rău de păcatele sale și se roagă cu toată umilința punēndu-și gândul la Dumnezeu, a nu mai păcătuî, atunci prea bunul Dumnezeu îl și eartă.

Și dacă ne uităm în prejurul nostru și luăm bine sama, apoi dăm în adevēr de mulți oameni, cari s'au căit și s'au îndreptat; căci câți oameni din trufași, ce erau, nu s'au umilit? Câți oameni din sgărciți, ce erau, nu s'au făcut darnici? Câți pis-mătăreți, nu cu inimă bună? Câți bătăuși și buclucari nu oameni de pace? Câți desfrēnați nu oameni cu totul curați și feriți? Și câți pătimași și păcătoși nu-i vedem pe toată ziua pocăindu-se!

¹⁾ Ambros. l. I. de Isaac et a. a. c. 5.

²⁾ Os. 9, 10.

³⁾ Crisost. hom. 58 în Mat.

¹⁾ Pld. Sol. 21, 17.

²⁾ August. de civ. Dei l. II. c. 3.

³⁾ Orig. hom. 7. în Levit.

Dar bețivul ?

a) Bețivul, biruit odată de patima sa, nu mai voiesce să se lase de dânsa în ruptul capului. El nu voiesce să arunce jos haina cea sdrunțoasă, tăvălită și grețoasă a beției și să o schimbe cu cea curată și strălucită a căinței; căci beția, stăpână-sa, îi preface vieța ca într'un vis dulce; și el, cel-ce numai are poate din ce trăi mâne, azi se simțesce chiar împărat, . . . el împrăștie banii¹⁾ ca pleava.

b) Și dacă, câte odată, venindu-și în fire, i-se aprinde în inimă dorul, ca să se lase de beut și să se îndrepte, apoi nu se despărțesce de beutură decât cu mult chin și necaz, căci setea beuturii nu se astâmpără în grumazul lui, ci îl tot necăjesce, îl tot frige și arde — pofta îl mână înainte și strigă într'insul ca leul.

Vai, ce muncă! Vai, ce chin!

Bine spune așadară s. Ioan gură-de-aur, când zice: „când te lasă frigurile, îți rămâne în trup încă mult timp o slăbiciune. Astfeliu“ — adăoge el — „rămân urmări rele după beție; trupul se lasă în jos ca o corabie sfărâmată de furtună, eară în suflet arde de nou pofta cea rea.“²⁾

Bețivul, încălicat odată de patima lui, nu se mai poate scutura de dânsa de cât *cu greu, cu mare greu, ori poate și nici odată*; el nu scapă din frêul ei, ci-i rămâne cu mintea și cu simțirea, cu puterea și cu voia, cu trupul și cu sufletul rob neputincios, rob nefericit, purtându-i cătușele cu chinuri, cu oftări, cu vaiete și dureri până la moarte — ca și când ar fi îngrădit cu un gard tare, ca să nu mai easă, ca și când ar fi împovarat cu o greutate, ca, chiar și strigând și rugându-se, să nu i-se mai auză glasul, ci să se peară pentru vecinicie.

Grozavă soarte! Amar chin! Nefericită vieță!

Și noi, iubitorilor, noi, cari sântem destul de cuprinși de aceea soarte, cari cunoaștem prea bine și purtăm prea destul acel chin amar, cari gustăm prea lung timp din aceea nefericire înfricoșată — noi tot să nu ne ferim de beutură, tot să nu încunjurăm prilejurile ei diavolesci, ci să ne înfrățim cu dânsa și încă din ce în ce tot mai tare!

Vai, mare smînteală!

Noi, cari de altmîntrelea de orice daună mai mărișoară, de ni-se întemplă, ne văietăm și bocim; noi, cari de orice rău mai mic ne ferim și fugim — noi stăm, de ne uităm cum ne pradă și ne pustiesce beția fără toată cruțare; noi, în loc să ne ferim, să tăiem poala, și să fugim de dânsa, ne punem încă, de căutăm singuri ca cu lumina prilejurile ei, și apoi ne lăsăm în brațele ei zile și săptămâni, ba chiar luni și ani întregi, adecă petrecem în beție nestârșită, lăsându-ni cu totul în prada ei, lăsându-ni atât averile cât și trupurile și sufletele noastre și intrând de vii în mormântul nefericirii vecinice!

¹⁾ Vasil. c. m. despre beție și bețivi hom. 14.

²⁾ Chris. hom. 58 în Mat.

Oh, iubitorilor! Când văd acest lucru stricacios și grozav, apoi mi-se stringe inima de durere — măhnire adencă îmi cuprinde sufletul, fiori reci îmi trec prin trup: — dară încă tot mă fură un gând și mă face să vă dau sfatul părintesc: Treziți-vă! Veniți-vă în fire cu toții, căci este vreme să părăsiți odată căile întunerecului! Treziți-vă, căci a sosit vremea, ca împreună să ne apucăm din toată inima de lucrurile luminei și ale treziei! Treziți-vă, până-ce nu trece timpul mântuirii ca să petrecem împreună „nu în oaspețe și beție, nu în fărădelegi“, ci întru împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, care unica ne poate scăpa de toată nefericirea!

Eară acei nefericiți, cari au căzut de tot adenc în ispita diavolului și s'au dedat de tot cu patima beției; acei nefericiți, cari nu mai pot rumpe lanțul beției, cari petrec ne'ncetat în cărșmă ca îndrăciții „prin munți și prin morminte . . . pururea noaptea și ziua, strigând și lovindu-se cu petre,“ să-și ridice și ei fața într'o oară senină la Mântuitoriul Cristos, să cadă la picioarele Lui și să-l roage din toată inima și din tot sufletul de ajutoriu; căci Cristos, care a scos odinioară din îndrăcitul evangheliei un leghion de draci, de l-a făcut „îmbrăcat și întreg la minte,“ îi va scăpa și pre dênșii de leghionul patimei lor și-i va mântui trupesce și sufletesce. Amin.

(Candela)

Varietăți

† Arhiducele Rudolf Frideric Albrecht, unchiul Maj. Sale și inspector general al armatei, după un morb acut s'a mutat la cele vecinice Luni în 18 l. c. n. la 2 oare 53 m. Să spune — scrie Dreptatea — și noi n'avem motive să nu credem, că bătrânul marșal iubia pe Români. Suntem convinși, că aceasta iubire n'a fost numai prefăcută, ci dânsa a purces din acea adencă convingere a regretatului Arhiduce, că Românul merită iubirea sa. Arhiducele ca comandant în diferite bătălii a avut de repetate ori ocasiunea să se convingă despre eroismul și destoinicia soldatului român. Și tocmai recunoascerea necondiționată a acestor virtuți la militarii români îl va fi făcut să ne fie binevoitoriu.

Proces de despărțire ierarhică. „Dreptatea“ scrie: În procesul de despărțire ierarhică al Românilor de cătră Sârbii din Marghita [comitatul Torontal] tribunalul reg. din Budapeșta a adus deja sentență, în sensul căreia Românilor de acolo li-se recunosc în pricipiu toate drepturile, dar paritatea se interpretează fals: biserica li-se adjudecă sârbilor, cari au să se deoblige a despăgubi pe români cu $\frac{1}{2}$ din prețul estimărei. Advocatul Românilor în acest proces dl Dr. Emil Babeș va apela sentența la forurile mai înalte și sunt prospecte, că apelațiunea va avea rezultatul cel mai favorabil pentru cauza Românilor.

Consistoriul eparhial aradan întrunit Marța trecută în ședința plenară, a luat cu durere la cunoștință trecerea prea timpurie din această viață a mult regretatului protopresbiter și asesor consistorial George Crăciunescu, și a luat totdeodată dispozițiunile de lipsă pentru deplinirea tractului vacant al Belințului, — dispunând atât alegerea membrilor ad hoc pentru sinodul protopresbiteral, cât și escrierea concursului. De comisariu pentru conducerea actului de alegere a fost numit părintele protopresbiter al Timișorii Dr. Traian Puticiu. De asemenea s'a dispus și alegerea unui deputat preoțesc în cercului Belințului pentru sinodul eparhial aradan, precum și alegerea unui deputat preoțesc devenit vacant în cercurile Belinț-Birchiș, pentru congresul național-bisericesc. Administrator protopopesc e părintele L. Șepețan din Chiseteu.

Proiectele de lege politice-bisericesci în casa magnaților. După scirile unor foi magiare din Pesta, în cercurile politice magiare de acolo se vorbește, că guvernul își ține ca și sigură învingerea cu ultimele proiecte politice-bisericesci în casa magnaților. Să afirmă, că guvernului i-a succes să facă un compromis cu toți acei magnați ai partidului guvernamental, cari la ultima votare au căusat căderea celor două proiecte de lege politice-bisericesci, cari au trebuit să rămână în suspens. Acest compromis ar consta în împrejurarea, că guvernul va abandona neconfesionalitatea intercalată în legea sancționată deja și se va mulțumi cu o împuternicire din partea legislațiunei în înțelesul, ca el să pună în vigoare pe calea ordinațiunei acelea regulamente, cari sunt normative pentru cei ce stau afară de confesiunile recepte și recunoscute. Proiectele vor fi prezentate casei magnaților la 4 Martie.

Necrolog. Preotul capelan gr. ort. din Bozovicu, *George Dimitrieviciu*, după un morb greu și îndelungat în al 8-lea an al fericitei căsători și în al 7-lea an al preoției, în etate de 38 de ani a reposat în 1/13 Ianuarie și s'a înmormântat în 3/15 Ianuarie a. c. în Budapesta. Pe defunctul îl deplânge întristata și neconsolabila sa soție Mărioara, născută Suru și doi orfani Elena și Nicolae; părinții: parohul primariu din Bozovicu *George Dimitrieviciu* și *Măria n. Popovicu*; surorile: *Măria*, căsătorită *Bărsanu*; *Ana*, căsătorită *Munteanu* și *Petra*, căsătorită *Ruva*, precum și numeroși consăngeni și amici. Fie-i țărna ușoară și memoria în veci neuitată!

Posta Redacțiunii

Dlul P. în S. A sosit prea târziu. — Dlul B. în J. E destul.

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de învățătoriu la școala comunală din *Ilova*, cu limba de propunere română și magiară prin această se escrie concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 132 fl. v. salariu în bani.
2. 4 fl. 20 cr. spese scripturistice.

3. 24 metri de lemne pentru foc.

4. Cuartir în natură cu grădină de legumi.

Recursele bine ajustate, provăzute cu timbru, compuse în limba maghiară și adresate Înaltului Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică până în 28. Februarie a. c. au a se trimite comitetului administrativ a Comitatului Caraș-Severin.

Învățătoriu numit are a implini și funcțiunile cantonale după ritul gr. or. român.

Numai astfel de recurenți se vor lua în considerare, cari se vor presenta în persoană la inspectorul regesc din *Logoj*.

Ilova în 16. Februarie 1895.

[6] 1—3

Antistia comunală.

Concurs

La școala comunală elementară din *Mehadia*, cu limba de propunere română și magiară este de înlocuit postul de învățătoriu.

Emolumentele legate de acest post sunt:

1. 300 fl. în bani gata.
2. 24 metri lemne de ars.
3. Locuință naturală și grădină de legume.

Suplicele timbrate regulat, scrise în limba magiară și adresate către Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune, sunt de a se trimite la comitetul adm. a Comitatului Caraș-Severin cel mult până în 21. Februarie a. c.

Învățătoriu numit este îndatorat a implini și agendele de cantor după ritul gr. or.

Reflectanții se se prezenteze în persoană la Magnificența Sa Dl Inspector reg. de școale.

Mehadia la 27 Ianuarie 1895.

[4] 2—3

Liviu Duda,
notariu com.

Gamma,
primariu.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia vacantă, de a III clasă din comuna bisericească *Verendin*, în protopresbiteratul *Mehadie* se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual în bani gata 200 fl. v. a.
2. Cuartir natural cu grădină de legumi.
3. Sesiunea parohială completă de 32 jugere.
4. Alte venite mai mărunte stolari.

Reflectanții la acest post, cu calificațiunea recerută au a-și trimite recursurile lor, instruate în înțelesul statutului organie și a regulamentului pentru parohii la P. O. D. protopresbiter tractual *Mihail Popovicu* în *Orșova*, stându-le în voie, cu observarea celor dispuse în regulamentul susamintit, a se presenta în vre-o *Duminecă* sau *sărbătoare* în biserica parohială.

Verendin, din ședința comitetului parohial ținută în 1 Februarie 1895.

[5] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Mihail Popovicu* m. p. ppbiter.

